

Lezen: Lucas 19:1-10

Preek 7 (van 7) over relaties. Deze keer over LHBTQIAP

Lieve mensen,

Ik ben Joost nog steeds dankbaar. Ik was nog niet zo lang predikant. En daar zat hij, op de bank in de studeerkamer. Het hoge woord kwam er uit. Ik ben homo. Hij zag dat ik schrok, wat ongemakkelijk heen en weer schoof en zocht naar woorden. Ik ben hem dankbaar dat hij mij die ruimte gaf. Dat hij niet meteen weer dichtklapte, hoe gesloten hij van zichzelf ook was. Hij gaf mij de tijd. Om te wennen. Om mijn woorden te wegen. Mijn houding te bepalen. Het had allemaal verkeerd kunnen gaan. Als hij gedacht had: zie je nu wel, zelfs mijn joviale dominee heeft niet zomaar een plek voor me. Maar nee, ik mocht doorvragen. Ook over hoe hij gehoopt had dat ik zou reageren. Hij kwam uit de kast. Ik kwam uit mijn dwangbuis.

Ik ben Joost uit het oog verloren. Maar ik ben hem nog steeds dankbaar. Dat ik veilig was bij hem. Hij heeft mij enorm geholpen. Om later ook mijn weg te zoeken met al die anderen, die hun weg zochten in de kerk en in de relatie met God. Als homo, lesbiënne of biseksueel. En later ook transgenders. Samen trokken we op. Ik werd zelfs uitgenodigd een keer te spreken op een regionale dag van Contrario. Hier in deze kerk was het. Bijna 20 jaar geleden. Walter speelde toen piano, weet ik nog. Daarna een keer spreken op een landelijke dag in Harderwijk. Voor LHBT-ers en hun ouders. En ook andere familieleden.

Ik ontdekte toen één belangrijk ding: we moeten niet categoriseren. Niet iedereen over één kam. Niet in een hokje stoppen. Geen mens is gelijk. En homo betekent mens. Homo sapiens. Jij bent jij. Uniek. Jouw identiteit hangt van veel meer af en met veel meer samen dan alleen je geaardheid. En daarom heb jij recht op je eigen benadering. Op je eigen zoektocht. Op je eigen wandeling met God. Dat is wat we in onze kerk langzaam aan het leren zijn. Dat we niet allemaal in een mal passen. Dat we niet allemaal dezelfde behandeling nodig hebben. Dat geldt voor ieder mens. Vandaar dat het thema is:

Slide: **Iedereen heeft recht op ongelijke behandeling**

En toch ga ik eerst nog even zondigen tegen dit thema.

Slide Vergeving

Ik wil vergeving vragen. Voor alle schade die we jou, die we jullie hebben aangedaan. Vaak onbedoeld, dat geloof ik ook wel. Maar misschien juist daarom wel zo pijnlijk. De veroordeling, de afwijzing, de koude afstand. De verklaringen, de statements. Dat we je niet zagen, niet naast je gingen staan. Dat we de radicaliteit van Jezus in de Bergrede verkeerd begrepen, omdat die nooit over een ander gaat, maar altijd over ons *eigen* hart. De mening over jullie – over wat jullie zouden mogen en wat niet – is vaak door christenen aangegrepen als *het* meetpunt van rechtzinnigheid. Terwijl we allemaal zoeken, allemaal zondigen, allemaal van genade afhankelijk zijn.

Dus vergeef ons het wijzen, de geheven vingers, de pastorale uitglijders en de dichtgetimmerde preken. Het schelden met 'homo'. Als we je de kerk uit gejaagd hebben. Of langer in de kast hebben laten zitten dan goed voor jullie en voor ons was. Ik weet het, ik kan geen vergeving vragen namens heel de kerk ofzo. Maar nu er meerderen van jullie hier zijn, wil ik in ieder geval zeggen dat we als

kerk van genade moeten leven. En genadig moeten zijn. Elke keer als dat niet lukt was het zonde. In meerdere opzichten. We hopen dat je ons kunt vergeven.

We willen graag van je leren. We hebben je nodig. In deze preek wil ik graag drie uitgangspunten neerzetten. Uitgangspunten van omgang met elkaar naar het voorbeeld van Jezus. Ik denk dat de Bijbel voor de kerk van vandaag drie dingen laat zien:

Slide Zien

Jezus stopt bij de vijgenboom en kijkt door de bladeren. Hij is bezig met een grote missie. Hij is onderweg naar Jeruzalem. Om te sterven. Belangrijke dingen heeft hij te doen. En toch stopt hij. Neemt de tijd. Hij kijkt Zacheüs aan. En hij spreekt Zacheüs aan. Niet vermanend. Niet corrigerend. Nee. Jezus wil tijd met hem doorbrengen. Ik wil bij jou eten. In jouw huis uitrusten. Bij jou thuis slapen. Waarom doet Jezus dat zo?

Jezus doet dat veel vaker. Bij de blindgeborene (Johannes 9). Maar ook als er een hoer het huis van Simon (Lucas 7:44). Dan zegt Jezus op een gegeven moment: Simon, zie je deze vrouw? Kijk nou eens goed. Kijk haar in de ogen. Kijk achter de buitenkant, je vooroordelen, haar reputatie. Jezus doet het zelf ook. Stilstaan. Optrekken met Zacheüs. Hij doet het jou en mij voor. Zo ga je met elkaar om. Daar begint het. Ik wil bij jou in huis zijn. Ik wil in jouw leven zijn. Laten we samen optrekken. Samen zoeken. Samen kijken wat de weg is.

Pas dan doe je een mens recht. Vooroordelen zijn er genoeg over Zacheüs. En misschien waren ze nog wel terecht ook. Maar Jezus staat stil. Kijkt je aan. Heeft aandacht voor jou en jouw situatie. Jouw zijn. Jouw worsteling en je blijdschap. Je geloof en je twijfels. En het mooie is: meer hoeft Jezus niet te doen. Er zijn geen woorden nodig. Geen preek. Geen beleid. Om Zacheüs te laten inzien wat goed voor hem is.

Zo moeten we ook met elkaar omgaan. Geen mens is gelijk. Geen situatie hetzelfde. Ieder is uniek. In de kerk moeten we ons druk maken om maar één vraag: hoe kom jij een stapje dicht bij Jezus. Hoe kun jij, in jouw situatie en met jouw draagkracht, je ballast, je bagage, en in de context waarin jij geplaatst bent, hoe kun jij Jezus op dit moment zo goed mogelijk volgen? Hoe kunnen we je daarbij helpen? Mogen we met je meedenken?

En dan kan het antwoord voor de één anders zijn dan voor de ander. Dan krijg je maatwerk in pastoraat en begeleiding. Dan kan het voor het ene stel met huwelijksmoeilijkheden beter zijn om bij elkaar te blijven. En bij een ander stel adviseer je misschien anders. Dan kan het voor de ene homo goed zijn om alleen te blijven. En voor een ander juist om een vaste relatie van liefde en trouw te zoeken. Dat is wat we vorige week ook zagen naar aanleiding van 1 Korintiërs 7. De vraag die daaronder ligt is niet: hoe moet je met relaties en seks omgaan? Nee, die onderliggende vraag is: hoe kan ik, in mijn situatie, zo dicht mogelijk bij Jezus zijn?

Dat kan dus in de tijd ook veranderen. Walter vroeg zich zojuist af of hij het homo's niet te moeilijk heeft gemaakt door zijn visie uit te dragen. En ook of hij zichzelf niet te veel ontzegt en ontzegd heeft als offer voor het leven met Jezus. Maar als de motivatie steeds is: hoe kan ik, op dit moment, alles afwegend, Jezus het best volgen? Als dat de motivatie steeds is. Dan hoef je jezelf niet te pijnigen met de vraag, of je het altijd wel bij het goede eind gehad hebt. Het is een keus die je steeds opnieuw maakt. En dat geldt voor ieder van ons. Soms heel heftig en ingrijpend. Soms ook heel geleidelijk en

vrijwel zonder rimpelingen. Maar het geldt voor ieder van ons: hoe leef ik zo dicht mogelijk bij Jezus? Wat voor keuzes helpen mij daarbij? Hoe kan ik achter hem aan, mijn kruis op me nemen? Want volgen van Jezus kan je wat kosten! En mag ook wat kosten! En dan kan het antwoord voor ieder anders zijn. En in de tijd ook veranderen. En daarom moeten we met elkaar optrekken. Elkaar zien. Dichtbij zijn en kwetsbaar. In gesprekken. In kringen. Want ieder is uniek. Geen situatie is gelijk. Geen mens hetzelfde.

Slide Toekomstmuziek

Alle vragen rondom seksualiteit en gender zijn nogal aanwezig. In de samenleving. In de kerk. Mensen definiëren zichzelf en anderen zo vaak alleen door hun sekse en hun seksuele geaardheid. We categoriseren en beoordelen elkaar en onszelf aan de hand van, nou ja, eigenlijk zeer beperkte parameters. Zoals ik al zei: een mens is veel completer en veel unieker dan dat.

In de Bijbel vind je dat laatste ook terug. Is het niet opvallend dat over Jezus, onze redder en ons voorbeeld, dat er helemaal niet bekend is wat zijn geaardheid is. En hij is ook single. Maar daar is verder geen aandacht voor. In allerlei fantasieverhalen zijn er wel allerlei speculaties over. Maar dat tekent meer hoe wij mensen er mee omgaan dan hoe de Bijbel en Jezus zelf daarmee omgaat. Het is blijkbaar niet zo'n issue.

En Jezus wil dat wij daar ook niet zo'n issue van maken. Zeker niet dat dat het belangrijkste is waarmee we onszelf en anderen definiëren. En waar we onze rechtzinnigheid aan afmeten. Nou, dan zijn er wel andere issues. Zoals bijvoorbeeld onze omgang met spullen. Of onze omgang met vijanden. Of hoe we omgaan met vergeving. Jezus kijkt veel breder. Hij ziet jou en mij helemaal. En dat is de bedoeling. Jij bent als compleet mens niet minder waard dan een ander. En ook niet meer. Dat is hoe het straks zal zijn. En dat is hoe we in de kerk nu al met elkaar mogen omgaan. Want Gods nieuwe wereld is nu al begonnen in de gemeente. Wij mogen daar, gegeven de omstandigheden, nu al zo goed mogelijk vorm aan geven.

Je ziet dat ook in zijn antwoorden. Vorige week dachten we daar nog over na. In Matteüs 22 stellen Sadduceeën een strikvraag. Helemaal vanuit de kaders van die tijd en vanuit hun visie. Het gaat over hoe het met de huwelijkse relatie zal zitten in Gods nieuwe wereld, zeker als je meerdere keren getrouwd bent geweest. Jezus antwoordt daarop: dan wordt er niet gehuwd of ten huwelijk genomen. Nu worden we nog gedefinieerd naar relaties. Ben je single, getrouwd, woon je samen? Ben je homo, hetero of bi? Ben je man of vrouw? Slaaf of vrije? Allemaal labels waar we waarde aan hechten en waarde mee bepalen. Maar die dingen bepalen niet je waarde! Jezus wil de Sadduceeën vanuit die beperkte menselijke blik en beoordeling optillen naar iets hogers. Iets diepers. Dat je niet meer zo naar elkaar kijkt. En zeker elkaar daar niet op beoordeelt of zelfs veroordeelt.

Paulus schrijft daar ook over:

Slide Galaten 3 ²⁷U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. ²⁸Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.

Je verhouding met Christus, daar gaat het om. Dat we allemaal van genade moeten leven. En elkaar daarbij moeten helpen. Het bewaart ons voor de overspannenheid waarmee we soms deze dingen benaderen. Het gaat in je leven om iets veel diepers dan met wie je het doet en wat voor keuzes

daarbij horen. Ook in het leven van de gemeente moet het dus niet gaan om oordeel en mening. Maar vooral om de eenheid in Christus. Dan laat je al iets zien van het ideaal van onze Heer. Wat hij straks vol zal maken en perfectioneren. Maar waar in de gemeente al een voorschot op genomen mag worden. En waar we verder ontspannen mee om mogen gaan. Omdat genade ons stempelt.

Slide Kerngericht

Maar ja, al die teksten dan? Er zijn wel zeven teksten waarin staat dat homoseksueel verkeer fout is. En de start van de Bijbel, maar ook de verdere lijn, die gaat toch uit van een intieme relatie tussen man en vrouw en niet van alles anders. Hoe zit dat?

Een paar dingen daarover:

Allereerst: onze LHBT broers en zussen herkennen zich meestal niet in die teksten. Het gaat vaak over perversiteit en lustbewust en doelgericht afgoderij plegen. Dat heeft niets te maken met twee mannen of twee vrouwen die een relatie aangaan van liefde en trouw. En we stellen de vraag bij de lijn van de Bijbel: gaat het er daar nou om dat het man en vrouw zijn? Of gaat het om de diepere notie dat alle relaties, en dus ook alle intieme relaties, vol van liefde en trouw moeten zijn? Dat zijn reële vragen, die in de gemeente bespreekbaar zijn. En misschien blijven het wel vragen, maar dan moet je elkaar ook de ruimte geven om daar, in relatie met de Heer, keuzes in te maken.

En dat is meteen het tweede: in Ethiek, dat is het stuk van de theologie waar het gaat over levensstijl, daarin heb je altijd twee brandpunten: namelijk de lijn of de regels van de Bijbel. En het andere brandpunt is de concrete situatie van de mens om wie het gaat. Dat zie je in de Bijbel zelf ook al: liegen mag niet, maar de vroedvrouwen in de tijd van Mozes worden zelfs beloond om hun leugens. (Exodus 1:20-21) En knielen voor afgoden mag ook niet, maar Naäman krijgt expliciet de zegen van Elisa en dus van de Heer als hij dat wel doet. (2 Koningen 5:17-19) Jezus heeft hiervoor zelfs een regel geformuleerd: de sabbat is er voor de mens en niet de mens voor de sabbat. (Marcus 2:27) Je zult de richtlijnen van de Bijbel altijd persoonlijk moeten wegen en toepassen.

En dan is het best een spannende vraag hoe dat bij LHBTI zit! Wat zijn de richtlijnen van de Bijbel? Wat zegt het dat een levenslange relatie tussen man en vrouw als uitgangspunt genomen wordt? En dat dat, ook biologisch, het beste past? Wat is de persoonlijke toepassing daarvan voor jou? Voor mij? En dat is dus nooit rigide, altijd menselijk. En de kernvraag moet altijd zijn: wat brengt mij in deze situatie en gegeven deze omstandigheden het dichtst bij Jezus? En dan is de ene keuze niet minder dan de andere. God zegende de vroedvrouwen. Hij zegende Naäman. Hij zegent ook jouw verantwoorde keuze.

Het derde is – en dan houd ik ook op – we hebben de neiging om, als het om richtlijnen van de Bijbel gaat, te praten over de grenzen. Wat mag nog net wel, wat mag net niet meer? Dat waren de discussies als het over zondagsbesteding ging. Maar ook als het ging over trouwen en scheiden. We legden de meetlat er langs. Soms zonder te kijken naar omstandigheden. En dat geldt ook voor homoseksualiteit: mogen 2 mannen wel hand in hand lopen? Mogen twee vrouwen wel zoenen? Mogen homo's en lesbiennes in één huis gaan wonen? Maar het zijn de verkeerde vragen! Want dan richt je je op de grens. Wat mag nog net wel en wat niet meer?

Wie op de grens gericht is, die leeft met zijn rug naar de kern. Met zijn rug naar de bron. Het is juist in dit soort vragen heel belangrijk dat je kerngericht leeft en praat. En dat je dus deze vraag stelt,

altijd weer: wat brengt mij, wat brengt jou dichter bij de Bron? Dichter bij Jezus? Wat heb jij nodig om je Heer te dienen op een zo goed mogelijke manier? Wat moet je loslaten? Hoe ziet jouw toewijding er op z'n best uit? En dan moet je het zeker over de regels en richtlijnen hebben. Zowel van Oude als Nieuwe Testament. Maar wel altijd in dat kader. Met deze vraag als grondvraag. En dan is alles bespreekbaar zonder veroordeling.

Ik hoor wel eens het commentaar: nou, dat is lekker makkelijk. Dan zijn er geen regels meer en dan mag dus alles. Maar het is juist veel moeilijker en het vraagt veel van de gemeente. Als je duidelijke regels hebt en die ook stelt. Als je een beleidsdocument maakt en zegt: zo zit het! Dan kun je iedereen langs een meetlat leggen. Maar dan raak je niet de kern. Het is moeilijk om zo brongericht te leven. Het vergt van ons als broers en zussen dat we elkaar zien. Dat relaties open en kwetsbaar zijn. Dat we erg op elkaar betrokken zijn en met elkaar meelopen. En dat we zonder veroordeling elkaars zonden en zoektocht meemaken en invoelen. Je twijfels en misschien wel je ongeloof, je geaardheid en je keuzes, je gender en je verlangens, je huwelijk en je moeiten, je single zijn en je eenzaamheid. Het is veilig om dat in alle ruimte en vrijheid met elkaar te delen. En samen te beseffen dat we allemaal leven van genade. Dat ons leven niet perfect is, vol gebrokenheid en onvolmaakte antwoorden. En dan kom je vanzelf met elkaar uit bij de bron. Bij Jezus.

Deze serie over relaties heeft in ieder geval dát opgeleverd. Dat we met elkaar de kernvraag blijven stellen. In alle situaties, in al ons zoeken naar de weg. Hoe ziet het volgen van Jezus in jouw leven er uit? Daarvoor is nodig dat de relaties in de gemeente kwetsbaar en open zijn. Dat we niet geharnast het gesprek in gaan. Maar ruimte laten. Iedereen heeft recht op een ongelijke behandeling. Niemand is hetzelfde. Dus de antwoorden kunnen verschillend zijn. Laten we elkaar vertrouwen. En vooral: de Geest vertrouwen. Die jou en mij de weg zal wijzen. Naar Jezus.

Amen